

A Fővárosi Ítéltábla a Bösze-Magyar Ügyvédi Iroda (**felperesi képviselő címe**) által képviselt **felperes neve (felperes címe)** felperesnek, a Nagy és Trócsányi Ügyvédi Iroda (**alperesi képviselő címe**, ügyintéző: dr. Kovács Orsolya ügyvéd) által képviselt alperes nevelperes ellen jogalkotással okozott kár megtérítése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2018. július 9. napján kihirdetett 18.P.20.545/2016/51. számú ítélete ellen a felperes által 52. és 53. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 837.355 (Nyolcszázharminchétezer-háromszázötvenöt) forint másodfokú perköltséget, valamint az államnak az illetékügyi hatóság külön felhívására 2.500.000 (Kétmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperesi gazdasági társaság 1990-ben alakult, kezdetben flippergépek, később pénznyerő automata értékesítésével és bérbeadásával foglalkozott.

A pénznyerő automata működtetésére vonatkozó 1991. évi XXXIV. törvény (Szjtv.) többször módosult. A 2011. november 1-jén hatályba lépett 2011. évi CXXV. törvény 27.§ az I. és II. kategóriájú játéktermekben üzemelő pénznyerő automatakra kivetett adót a korábbi ötszörösére, havi 500.000 forintra emelte azzal, hogy az üzemeltető negyedévente a pénznyerő automata tiszta játékbevétele 900.000 forintot meghaladó része 20%-át is köteles játékadóként megfizetni (a továbbiakban: adóemelés).

A törvény 30.§-a akként rendelkezett, hogy az I. kategóriába tartozó játékteremben, valamint elektronikus kaszinóban pénznyerő automata üzemeltetésére 2011. november 1. előtt indult eljárásban kiadott engedélyek az abban foglalt időtartamban, de legfeljebb 2012. december 31-ig érvényesek. A törvény 24.§ (2) bekezdése az Szjtv. 26.§-át úgy módosította, hogy az I. kategóriába tartozó játékteremben – az (5) bekezdésben foglalt korlátozás figyelembevételével – kizárólag szerver alapú pénznyerő automata üzemeltethető. A rendelkezés 2012. december 31-ig ún. kivezető időszakot biztosított, amely alatt az üzemeltetők a szerver alapú pénznyerő automata üzemeltetésére állhattak át.

A 2012. október 10-én hatályba lépett 2012. évi CXLIV. törvény 5.§-ával módosított Szjtv. 26.§ értelmében pénznyerő automata kizárólag játékkaszinóban üzemeltethető. A törvény 8.§-ával beiktatott Szjtv. 40/A.§ szerint a módosítás hatálybalépését megelőzően kiállított játékterm-

engedélyek és pénznyerő automata üzemeltetésére jogosító engedélyek 2012. október 11-én hatályukat veszítik (a továbbiakban: tiltás).

A 2012. évi CXIV. törvény 5.§-ával megállapított Szjtv. 26.§ (3) bekezdésének első mondata és a módosító törvény 8.§-ával beiktatott Szjtv. 40/A.§ (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt, valamint alkotmányjogi panaszokat az Alkotmánybíróság a 26/2013. (X. 4.) AB határozatával elutasította.

E jogszabályi rendelkezésekre tekintettel a felperes 2011. november 1-jét követően azon pénznyerő automatáit selejtezte le, amelyek esetében technikailag nem volt biztosítható a szerver alapú működésre való átalakítás. 2012. október 10-ét követően pedig valamennyi a tulajdonában még megmaradt pénznyerő automata leselejtezésére sor került.

A felperes keresetében 37.289.025 forint és annak 2013. január 1-jétől a kifizetésig járó, az 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 301.§ (1) bekezdés szerinti késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Keresetét elsődlegesen arra alapította, hogy az alperes az Szjtv. 2011. és 2012. évi módosításaival megsértette az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 34., 35., 56. és 61. cikkét, valamint az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 6. cikkét és az Alapjogi Charta 17. cikkét, ezzel szerződésen kívüli kártérítés jogcímén a régi Ptk. 339.§ és 349.§ szerint kártérítési kötelezettsége keletkezett.

Másodlagosan arra hivatkozott, hogy a sérelmezett jogalkotás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény rendelkezéseibe is ütközik. Harmadlagosan arra alapította igényét, hogy az alperes az Alkotmánybíróság határozatában írt kártalanítási kötelezettségének nem tett eleget, mulasztásával pedig a felperes károsodását okozta. Ez utóbbi igényének jogalapjaként a 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:518.§ és 6:519.§-t is megjelölte.

Azzal érvelt, hogy a 2011. évi törvenymódosítást követően a hagyományos pénznyerő automatákat 2012. december 31-ig, illetve még e határidő előtt a kétévenkénti időszakos műszaki vizsga lejártakor ki kellett vonni a forgalomból. A 2012. évi teljes tiltás pedig a felperesi vállalkozás tevékenységét teljes mértékben ellehetetlenítette, mert ezután már nem tudott nyerőgépeket sem értékesíteni, sem bérbe adni. A magyarországi piac megszűnt, az üzemelő gépek több mint 62%-át kivonták a forgalomból. A Magyarországon kivont pénznyerő automaták elárasztották a szomszédos államok piacait, ahol a megnövekedett kínálat miatt nyomott áron, önköltségi ár alatt, illetve alkatrész áron lehetett értékesíteni. Az európai kontinensen kívül pedig a nagy távolság növelte meg a szállítási költségeket. Végül soron az automaták eladhatatlanná váltak, ezért a felperes a tulajdonában lévő 79 db pénznyerő automatát veszélyes hulladékként adta le a hulladékkezelőnek. A leselejtezett 79 db pénznyerő automata könyv szerinti értéke pedig 37.289.025 forint volt.

Állította, hogy a **N.-ban**, illetve **H.-ban** honos tagokkal rendelkező **M. S. Kft.** és **S. L. Kft.**, valamint egy ... honosságú gazdasági társaság részére is nyújtott szolgáltatást, illetve értékesített termékeket. Nézete szerint azonban az Európai Unió Bírósága (EuB) C-98/14. számú ún. Berlington-ítélete szerint az uniós jog alkalmazásához – határon átnyúló szolgáltatás bizonyítása nélkül – elegendő az is, ha nem zárható ki, hogy tagállami állampolgárok vagy más tagállamban letelepedett cégek kívánnak pénznyerő automaták üzemeltetésével foglalkozni, illetve pénznyerő automaták szolgáltatásait igénybe venni.

Arra is hivatkozott, hogy a Berlington-ítéletben az EuB megállapította az uniós jog megsértését. A tagállamok európai jogot sértő magatartása pedig olyan nemzetközi jogsértés, amely az európai jogban az ún. Brasserie-teszt szerint kártérítési felelősséget von maga után. Az alperes uniós

rendelkezésekbe ütköző törvénymódosítása súlyos jogsértés, mert sérti a jogbiztonság és a bizalomvédelem elvét, valamint az Alapjogi Charta által védett tulajdonhoz való jogot is. A jogsértés és a felperesnek a nyerőgépek teljesen értéktelenné válása miatti károsodása közötti okozati összefüggés pedig egyértelműen fennáll. Az alperes nem igazolta, hogy a jogalkotás célja a játékfüggőség, illetve az ezzel kapcsolatos bűncselekmények visszaszorítása lett volna. Az pedig egyértelműen kiderült, hogy a jogalkotás során említett nemzetbiztonsági kockázat nem állt fenn, azzal kapcsolatos vizsgálat vagy eljárás nem volt folyamatban.

Nézete szerint nem általános, mindenkire kötelező normát alkotott az alperes. A jogalkotás célja az adóbevételek növelése, illetve a szerencsejáték piac átszervezése, újraosztása, bizonyos személyi kör részére előnyök biztosítása volt. Mindezt diszfunkcionális jogalkotás valósult meg.

Azzal is érvelt, hogy az Alkotmánybíróság határozata szerint az alperes megfelelő ellentételezést köteles nyújtani azon vállalkozók részére, akik a törvénymódosítás miatt végképp kiszorultak korábbi tevékenységük gyakorlásából. Erre azonban nem került sor.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Arra hivatkozott, az EuB gyakorlata szerint tisztán belső tényállás esetén nem alkalmazható az európai jog, a szolgáltatásnyújtás szabadsága. A felperes a perben nem adott elő és nem is bizonyított semmilyen határon átnyúló tényállási elemet. Ennek hiányában semmi nem alapoza meg az uniós jog alkalmazásának lehetőségét. Ha az uniós jog mégis alkalmazandó lenne, úgy az EuB egyedi ügyekben hozott döntéseivel kimunkált, az uniós alanyi jog megsértésével okozott tagállami felelősségnek az ún. Brasserie-teszt szerinti feltételei a perben akkor sem voltak megállapíthatóak.

Azzal is érvelt, az EUSz 6. cikk (1) bekezdése és az Alapjogi Charta 51. cikk (1) bekezdése szerint a Chartát a tagállamoknak kizárólag az uniós jog alkalmazása, érvényre juttatása során kell alkalmazniuk, a Chartában foglalt alapvető jogokra azonban önmagukban, más alkalmazandó uniós jogalap hiányában nem lehet hivatkozni. A 2012. évi törvénymódosítással egyébként is csak a játékkerem-engedélyek és a pénznyerő automaták üzemeltetésére jogosító engedélyek vesztették hatályukat, így a felperes esetében a tulajdonsérelem ezen az alapon nem értelmezhető.

Álláspontja szerint uniós alanyi jogsérelem hiányában a felperes állítólagos kárát legfeljebb a nemzeti jogrend alapján követelhetné. A magyar nemzeti jog azonban kizárólag az egyedi aktusok esetén oldja fel az állami immunitást. Normatív aktusok esetében sem az Alaptörvény, sem a régi Ptk., illetve az új Ptk. nem tartalmaz szabályozást az állam jogalkotással okozott kárért való kárfelelősségére.

Vitatta a felperes diszfunkcionális jogalkotásra vonatkozó állításait. Nézete szerint a vitatott jogszabályi rendelkezések tisztán normatív aktusok voltak, melyek mindenkire vonatkoztak. A felperes érveivel szemben az Alkotmánybíróság sem állapított meg mulasztásos alkotmányértést, így hiányzik az állami immunitás áttörésének közjogi megalapozottsága.

Vitatta a kár összegezését és e körben a felperes által csatolt magánszakértői vélemény megállapításait is.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 1.651.000 forint perköltséget, valamint az államnak külön felhívásra 1.500.000 forint feljegyzett illetéket.

Döntésének indokolása szerint a felperes által előadottak alapján a felperes kára abból származott, hogy a tulajdonában lévő pénznyerő automatákat le kellett selejtezni, mert azok nem voltak tovább üzemeltethetőek, az adóemelés miatt azonban nem selejtezték le automatákat. A felperesi nyilatkozatokból pedig az a következtetés volt levonható, hogy a felperes kára és az adóemelés között semmiféle okozati összefüggés nincs, ezért az elsőfokú bíróság csak a tiltás vonatkozásában vizsgálta a keresetet.

A tagállami felelősség feltételeit az EuB a C–6/90. és 9/90. számú Francovich és Bonifaci egyesített ügyekben rögzítette és a C–43/93. és 48/93. Brasserie du pêcheur és Factortame egyesített ügyekben hozott ítéletével (Brasserie-ítélet) tovább pontosította. A Brasserie ítélet 74. pontja szerint a magánszemélyeknek okozott károkért fennálló tagállami felelősség megállapításának három együttes feltétele (Brasserie-teszt):

- az uniós alanyi jogsértés, feltéve, hogy a megsértett uniós jogszabály alanyi jogot állapít meg a magánszemélyek részére,
- a jogsértés kellő súlyossága,
- a jogsértés és a magánszemély kára között fennálló közvetlen okozati összefüggés.

Mindezt a perben elsőként azt vizsgálta a törvényszék, hogy sérült-e a felperes uniós alanyi joga. A Kúria Pfv.III.20.656/2017/13. számú ítéletére hivatkozva kifejtette, hogy a vizsgálandó uniós alanyi jog, a szolgáltatások szabad áramlása fogalmilag tagállamközi elemet feltételez. A felperes azonban ilyen tagállamközi elem fennálltát a perben bizonyítani nem tudta. Az általa csatolt bérleti szerződések szerint 2009. december 27-től tizenöt hónapi határozott időre az U. s.r.o. ... honosságú cégnek bérbe adott ugyan pénznyerő automátákat, a tiltásra vonatkozó törvénymódosítás hatálybalépésekor azonban e szerződések már nem voltak hatályban. Az egyéb tagállamközi elemre vonatkozó felperesi tényállításokat pedig cáfolta a felperes törvényes képviselőjének azon perbeli nyilatkozata, hogy e ...iai cégen kívül egyéb tagállami vagy nem tagállami külföldi cégnek a felperes nem értékesített és nem adott bérbe gépeket. A felperes mindezt az EUMSZ 56. cikkének megsértésére hivatkozással nem érvényesíthetett jogszerűen kártérítési igényt az alperessel szemben.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az Alapjogi Charta hatályát annak 51. cikke egyértelműen meghatározza és kimondja, hogy a benne foglalt rendelkezések csak az uniós intézményekre és szervekre terjednek ki, illetve a tagállamokra abban az esetben, amikor az európai uniós jogot végrehajtják. A sérelmezett jogalkotással pedig az alperes nem az uniós jogot hajtotta végre, így a Chartában biztosított alapjogokra a felperes a perben közvetlenül nem hivatkozhatott.

Indokolása szerint uniós tényállási elem hiányában a felek jogvitájára a magyar jogot kellett alkalmazni. A magyar jogban pedig a jogalkotásra és a hozzá kapcsolódó felelősségre nem a polgári jog, hanem kizárólag a közjog (alkotmányjog) szabályai vonatkoznak, amelyek immunitást biztosítanak a jogalkotó számára. A jogszabály hatálybalépésével esetleg bekövetkezett károsodás önmagában nem keletkeztet a jogalkotó és a károsult között kötelmi jogviszonyt és ilyen értelmű jogszabályi rendelkezés hiányában a sérelmek jóvátételére a polgári jogi kárfelelősségnek a régi Ptk. 339.§ (1) bekezdésében foglalt szabályai sem alkalmazhatóak. Az állami immunitás tanát a bírói gyakorlat eddig csak a diszfunkcionális jogalkotás esetében látta áttörhetőnek, amikor a jogalkotó egyedi ügyben jogszabályi formába öltöztetett, de tartalmilag jogalkalmazói döntést hoz. A felperes érvelésével szemben azonban a perbeli jogalkotás diszfunkcionális jellege nem volt megállapítható. Önmagában az a körülmény ugyanis, hogy az egyébként valamennyi állampolgárra vonatkozó jogi norma megalkotása egy szűk kör számára előnyöket biztosított, nem teszi a jogalkotást diszfunkcionálissá.

Bár az Alkotmánybíróság 26/2013. (X. 4.) AB határozatának 168. pontja szerint a jogállamiságból eredő elvárásoknak nem felel meg a törvényalkotás, ha az érintett társaságok tevékenységi engedélyeinek azonnali bevonásából eredő károk megtérítéséről kártalanításra vonatkozó jogszabály formájában az állam nem gondoskodik, emiatt azonban mulasztásos alkotmányvétséget nem állapított meg. Nem áll rendelkezésre ezért olyan közjogi döntés sem, amely egyéb többlet tényállási elem esetén megalapozná az állam jogalkotással okozott kárért fennálló felelősségét.

Miután a felperes keresetét mind az uniós, mind a magyar jog alapján, jogalap hiányában elutasítandónak találta, ezért mellőzte a felperes által a kereset összegszerűsége tekintetében felajánlott szakértői bizonyítást és – uniós tényállási elem hiányában – nem fogantatosította a

szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó korlátozások kimentése körében az alperes által indítványozott bizonyítást sem.

Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést elsődlegesen annak megváltoztatása és keresetének teljesítése, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése, közbenső ítélettel az alperes kártérítési felelőssége fennálltának megállapítása és az összecszerűség körében az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítása, harmadlagosan pedig az elsőfokú ítéletnek a régi Pp. 252.§ (2) és (3) bekezdése alapján való hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróságnak új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítása érdekében.

Jogorvoslati kérelmét azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság a helyesen megállapított tényállásból megalapozatlan jogi következtetéseket vont le, az irányadó jogszabályi rendelkezéseket tévesen értelmezte és alkalmazta, döntése ellentétes az állandósult és kialakult bírói gyakorlattal is.

Vitatta, hogy az uniós jogszabályok a perben nem alkalmazhatóak. Hangsúlyozta, hogy Magyarország az Európai Unióhoz való csatlakozásakor vállalta az uniós jogszabályi rendelkezések, különösen az EUSz és az EUMSz alkalmazását. Az EuB pedig a Costa v. ENEL ügyben az EUSz 5. cikkében megfogalmazott ún. Hűség-klauszula alapján kimondta, hogy az uniós jogot nem előzheti meg semmilyen jellegű nemzeti jogszabály. A közösségi jog ezért nem csupán kötelező, hanem primátussal bír a nemzeti jogszabályokkal szemben. Az EuB C-98/14. számú ítélete pedig nem csupán azt mondta ki, hogy az Szjtv. 2011. és 2012. évi módosítása ellentétes az EUMSz és az EUSz hivatkozott cikkeivel, hanem eldöntötte azt a kérdést is, hogy e közösségi jogi rendelkezésekre a magyarországi természetes vagy jogi személyek közvetlenül is hivatkozhatnak.

Azzal is érvelt, hogy az EUMSz 56. cikke szerinti szolgáltatás-nyújtás szabadsága olyan uniós alapszabadság, amely a tagállamokban közvetlenül alkalmazandó. Az alperes kártérítési felelősségét megalapozó uniós jogsértés az EuB Anomár-ítéletben is kifejtett ún. fordított diszkrimináció tilalmával kapcsolatos ítélkezési gyakorlata alapján is minden kétséget kizáró módon megállapítható, mert a hazai jogban az Alaptörvény XV. Cikke és E) Cikke a diszkrimináció minden formáját kizárja és a hazai polgárookra ugyanazokat a jogokat rendeli alkalmazni, mint más tagállam polgáira.

Vitatta, hogy a perben határon átnyúló szolgáltatás nyújtását kellett volna bizonyítania. Álláspontja szerint a Berlington-ítélet alapján elegendő volt annak potenciális voltára hivatkoznia. Nézete szerint azonban a perben nemcsak előadta, hanem igazolta is az általa végzett határon átnyúló szolgáltatást. A becsatolt bérleti szerződésekre az elsőfokú ítélet is kitért, a további teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatok értékelését azonban a törvényszék elmulasztotta.

Arra is hivatkozott, az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte a 26/2013. (X. 4.) AB határozatot. Az Alkotmánybíróság a jogszabály-módosítás során biztosított rövid felkészülési időt a nemzetbiztonsági indokokkal és a játékfüggők védelmét biztosító szempontokkal megmagyarázhatónak találta. Rámutatott azonban arra is, hogy a jogbiztonság és bizalomvédelem szempontjainak, így a jogállamiságból eredő elvárásoknak a törvényalkotás nem felel meg, ha az érintett társaságok tevékenységi engedélyeinek azonnali bevonásából eredő károk megtérítéséről kártalanításra vonatkozó jogszabály formájában nem gondoskodik; arról azonban elegendő a nemzetbiztonsági kockázattal kapcsolatos eljárás lezárása után intézkedni. A perben azonban kiderült, hogy az alperes valótlannul hivatkozott nemzetbiztonsági kockázatra, így ezzel kapcsolatos eljárást sem folytathatt. Az alperes pedig nem is utalt arra, hogy szándékában állna kártalanításra

vonatkozó jogalkotás. Mindez olyan jogalkotási diszfunkcióra utal, amely az alperesnek betudható jogalkotói magatartást jogellenessé teszi.

Azzal is érvelt, hogy a régi Ptk. sem ismerte az állami immunitás fogalmát, és a Ptk. sem zárja ki a jogalkotásért való kártérítési felelősséget. A Ptk. LXXI. Fejezetéhez fűzött miniszteri indokolás kifejezetten úgy szól, hogy a törvény nem szabályozza külön a jogalkotással okozott kárért való felelősséget, mivel az így okozott károkért a jogalkotó az általános felelősségi alakzat alapján felelős. Egyértelmű ezért, hogy az alperes neveimmunitása már csak jogtörténeti emlék. Hangsúlyozta, hogy a magyar bíróságok már számtalan esetben hoztak az állami immunitás tanát áttörő, az állam felelősségét elismerő és az államot kártérítésben marasztaló ítéleteket, melyek BDT 2014.3153., BDT 2014.3154., BDT 2017.3648., BDT 2017.3632. számon közzétételre is kerültek. A Berlington-ítélettel érintett, a Kúria Pfv.IV.20.211/2017. számú határozatával befejeződött perben pedig az alperes felelősségét a Kúria is megállapította. Ugyancsak megállapíthatónak találta az államnak a pénznyerő automaták értékvesztéséből és az üzemeltetés megszűnéséhez kapcsolódó elmaradt haszonból eredő kár megtérítéséért fennálló felelősségének jogalapját a Fővárosi Törvényszék 71.P.24.818/2016/29. számú rész- és közbenső ítéletében.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme – tartalma szerint – az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Hangsúlyozta, hogy a felperes a kárát valójában közvetetten a pénznyerő automaták üzemeltetésével kapcsolatos adó várákozásokkal ellentétes növeléséből és a pénznyerő automaták üzemeltetési jogának korlátozásából származtatja, nem pedig valamely, az uniós jogrendben biztosított joga sérelméből. Fenntartotta azon álláspontját, hogy az uniós jog határon átnyúló tényállási elem hiányában nem alkalmazható. Ha mégis alkalmazható lenne, az uniós kárfelelősség Brasserie-teszt szerinti feltételeinek fennálltát a felperes a perben nem igazolta. Nem jelölt meg és nem bizonyított semmilyen uniós tényállási elemet és olyan uniós alanyi joga sérelmét sem, amelyek uniós kártérítést megalapozhatnának.

Nézete szerint téves a felperesnek az ún. fordított diszkrimináció tilalmára és az Anomár-ügyben hozott EuB ítéletre vonatkozó fellebbezési hivatkozása is. Az EuB ugyanis annak meghozatala során a fordított diszkrimináció tilalmára hatásköre megalapozása érdekében hivatkozott és nem olyan alaptételként, amely határon átnyúló elem hiányában is lehetővé tenné az uniós jog alkalmazhatóságát.

Azzal is érvelt, az uniós kárfelelősség híján alkalmazandó magyar jog alapján a jogalkotó a jogalkotással okozott károkért polgári jogi felelősséggel nem tartozik. A Kúria töretlen gyakorlata szerint a jogalkotásra a közjog, az alkotmányjog szabályait kell alkalmazni és a jogszabály általi károsodás nem keletkeztet deliktuális jogviszonyt a károsult és a jogalkotó között.

Fenntartotta azon álláspontját, hogy az Szjtv. 2012. évi módosítása normatív aktus, nem egyedi ügyben hozott döntés. E jogalkotási tevékenységéért az alperes az állam immunitása miatt nem tartozik felelősséggel, ennek kapcsán a régi Ptk. 349.§ sem megfelelő hivatkozási alap.

Hangsúlyozta, hogy az Alkotmánybíróság a jogalkotás sürgősségét alátámasztó indokként a nemzetbiztonsági kockázatot elfogadta, e döntés a rendes bíróság előtt nem vitatható. Másrészt az AB határozat 168. pontja nem állapította meg sem a tulajdonhoz való jog sérelmét, sem a jogalkotó mulasztásos alkotmányértését, csupán egy kötelező tartalom nélküli megjegyzést tett, amely a jogalkotás diszfunkcionális jellegét nem alapozza meg.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság által vétett, az ügy érdemi elbírálására kiható lényeges eljárási szabálysértést a felperes fellebbezésében maga sem jelölt meg és ilyen eljárási hibát a másodfokú bíróság sem észlelt. Ezért az ítéletábla az elsőfokú ítélet ezen okból való hatályon kívül helyezésének [2016. évi

CXXX. törvény 630.§ (6) bekezdése szerint alkalmazandó 1952. évi III. törvény (régi Pp.) 252.§ (2) bekezdés] nem látta indokát és a törvényszék ítéletét – a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között – érdemben bírálta felül.

Az ítéletábra álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálásához szükséges bizonyítást a felek nyilatkozatai által indokolt körben lefolytatta, annak további kiegészítése nem indokolt. Ezért a felperesnek az elsőfokú ítélet régi Pp. 252.§ (3) bekezdés szerinti hatályon kívül helyezésére irányuló fellebbezési kérelme sem minősülhetett alaposnak.

Fellebbezésében a felperes maga sem vitatta, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az ítéletábra álláspontja szerint pedig helytálló a törvényszéknek a kereset elutasítására vonatkozóan levont jogi következtetése is.

Egyetért a másodfokú bíróság a felperes azon fellebbezési hivatkozásával, hogy a közösségi jog primátussal bír a nemzeti joggal szemben. A perbeli jogvita elbírálása során azonban azt kellett vizsgálni, hogy az uniós jog normái a közösségi jog szabályai szerint alkalmazandók-e vagy sem.

Nem volt vitatott a perben, hogy a nemzeti jogalkotással okozott tagállami kárfelelősség feltételeit az EuB által kidolgozott Brasserie-formula szerint kell megítélni. A Brasserie-teszt szerinti három együttes feltétel közül logikailag elsődleges annak vizsgálata, hogy az adott ügyben sérült-e a kártérítést igénylő uniós alanyi joga. Ha nem nyer bizonyítást, hogy a vitatott nemzeti jogalkotás sérti az igényérvényesítő uniós alanyi jogát, akkor a további konjunktív feltételek vizsgálata szükségtelen, mert a kártérítési igény alaptalan.

A felperes megsértett uniós alanyi joga körében az EUMSZ 34. és 35. cikkét, illetve 56. és 61. cikkét jelölte meg. Az EuB azonban a felperes által a perben többször is hivatkozott Berlington-ítéletében már kifejtette, hogy a vitatott magyar szabályozás csak közvetve érinti az áruk szabad mozgását [EUMSZ 34. és 35. cikk], így elviekben is csak az EUMSZ 56. cikk szempontjából vizsgálható a magyar nemzeti szabályozás közösségi joggal való összhangja. Az ítéletábra egyetértett az elsőfokú bíróság azon jogi álláspontjával, hogy a vizsgálandó uniós alanyi jog, a szolgáltatások szabad áramlása fogalmilag tagállamközi elemet feltételez: azt, hogy a szolgáltatások a tagállamok között akadálytalanul mozoghassanak, azt tagállami jogalkotás ne korlátozza.

Osztotta a másodfokú bíróság a törvényszék azon következtetését, hogy a felperes az elsőfokú eljárás során ilyen tagállamközi elemet nem tudott bizonyítani. Fellebbezésében sem vitatta, hogy az U. s.r.o. ... céggel fennállt bérleti szerződése a perbeli időszakot megelőzően már megszűnt. A M. S. Kft. és S. L. Kft. vonatkozásában tagállamközi elemre vonatkozó bizonyítást a felperes fel sem ajánlott. A felperesi ügyvezető személyes előadása pedig egyébként is cáfolta, hogy a felperesnek az U. s.r.o. cégen kívül bármilyen más tagállamközi kapcsolata fennállt volna (33. számú jegyzőkönyv 5. oldal első bekezdés). A felperes fellebbezési érvelésével szemben a becsatolt további (20. és 26/F/1. alatti) okiratok kizárólag azt igazolják, hogy a felperes bérelői által nyújtott szolgáltatást (pénznyerő automaták üzemeltetése) tagállami állampolgárok is igénybe vették, vehették. Mindez azonban alkalmatlan annak bizonyítására, hogy a felperes által nyújtott szolgáltatás (pénznyerő automata bérbeadása, értékesítése) tagállamközi jelleggel bírt volna. A felperes fellebbezésében arra is hivatkozott, hogy a szerencsejáték szervezők alaptevékenységéhez szükséges eszközök és berendezések fejlesztésével, gyártásával, forgalmazásával és szervizével is foglalkozott (fellebbezés 8. oldal első bekezdés). Erre vonatkozó tényállításait azonban már az elsőfokú eljárás során sem tartotta fenn (50. számú jegyzőkönyv 2. oldal első bekezdés), a fellebbezési eljárás során pedig a régi Pp. 235.§ (1) bekezdésének tiltó szabályára tekintettel nem volt mindez vizsgálható.

Nem osztotta a másodfokú bíróság a felperes azon fellebbezési érvelését sem, hogy a közösségi jog alkalmazásához a határon átnyúló szolgáltatás potenciális megléte is elegendő. Az előzetes döntéshozatali eljárás keretében meghozott Berlington-ítéletből ugyanis a felperes álláspontjával szemben ilyen következtetés nem vonható le. Az előzetes döntéshozatali eljárás során az uniós jog sérelmének elvi lehetőségét az EuB a hatásköre megállapítása szempontjából vizsgálja. Ha hatáskörét megállapítva az előzetes döntéshozatali eljárást lefolytatja, az csupán annyit jelent, hogy a tagállami bíróság kérelmében írtak alapján lehetőség van az ott megadott tényállás mellett az uniós jog értelmezésére. E jogértelmezés alapján azonban már a tagállami bíróságnak kell az előtte folyó eljárásban azt elbírálnia, hogy a konkrét ügyben ténylegesen fennállnak-e a tagállami felelősség együttes feltételei.

Az ítéletábra nem találta helytállónak a felperesnek az ún. fordított diszkrimináció tilalmával és az Anomár-ítélet értelmezésével kapcsolatos fellebbezési érveit sem. A másodfokú bíróság megítélése szerint ugyanis az EuB az Anomár-ítélettel nem korrigálta a Brasserie-formulát, nem lazította a tagállami felelősség feltételeit. A szintén előzetes döntéshozatali eljárás során hozott határozatában csak azt rögzítette, hogy a ... bíróság által feltárt tényállás mellett elfogadhatónak tartja az előzetes döntéshozatalra utaló bíróság által megfogalmazott kérdéseket és azok megválaszolására hatásköre van [Anomár-ítélet 37-41. pont]. A közösségi jog relevanciáját pedig a nemzeti bíróság számára csak azzal a megszorítással állapította meg, ha maga a nemzeti jog a saját állampolgárai részére ugyanazokat a jogokat biztosítja, mint amelyeket egy másik tagállam állampolgára ugyanazon helyzetben a közösségi jog alapján élvezne [Anomár-ítélet 41. pont]. A másodfokú bíróság is azon jogértelmezéssel ért egyet, hogy a Brasserie-formulának uniós alanyi jogsértés hiányában való alkalmazását kizárólag a nemzeti jog írhatja elő a jogvitát eldöntő nemzeti bíróságok számára. Ilyen tartalmú jogi normát azonban a magyar jog nem ismer. Az Alaptörvény XV. Cikke és E) Cikke pedig nem tekinthető olyan nemzeti szabálynak, amely lehetővé teszi a tisztán belső tényállású ügyek esetében a tagállami felelősség Brasserie-formulájának alkalmazását [Kúria Pfv.III.20.656/2017/13. [60]].

Helytállónak találta az ítéletábra az elsőfokú bíróság azon indokolását is, hogy az Alapjogi Charta hatályát megállapító 51. cikkére tekintettel a Charta alkalmazása kizárólag az uniós jog alkalmazásával összefüggésben merülhet fel. A perbeli esetben viszont a már kifejtettek szerint nincs olyan tényállási elem, amely az uniós joggal kapcsolatba hozható, így nem jöhet szóba a Charta alkalmazása sem.

Osztotta a másodfokú bíróság a törvényszék azon jogi álláspontját is, hogy uniós tényállási elem hiányában a felek jogvitájára kizárólag a magyar jogot lehet alkalmazni. A felperes fellebbezési érvelésével szemben pedig a Kúria következetes jogértelmezése és joggyakorlata szerint a – közösségi jogot nem sértő tagállami – jogszabály hatálybalépésével összefüggésben bekövetkezett károsodás nem keletkeztet a jogalkotó és a károsult között kötelmi jogviszonyt és ilyen értelmű jogszabályi rendelkezés hiányában a polgári jogi kárfelelősség szabályai sem alkalmazhatóak [EBH 1999.14., Kúria Pfv.III.20.892/2015/4., Kúria Pfv.III.20.656/2017/13.].

Egyetért az ítéletábra az elsőfokú bíróság azon indokolásával is, hogy – az 5/2007. (II. 27.) AB határozatban és az EBD 2014.P.1. számon közzétett döntésben írt jogértelmezésre is figyelemmel – a keresetben sérelmezett jogalkotás diszfunkcionális jellege a felperes által állított indokok alapján nem volt megállapítható.

Nem osztotta a másodfokú bíróság a felperesnek a 26/2013. (X. 4.) AB határozattal kapcsolatos fellebbezési hivatkozásait sem. A jogszabályok Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára

kizárólag az Alkotmánybíróság hivatott [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés, 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 23-26.§]. A felperes által hivatkozott határozatában a testület vizsgálta a kereset tárgyává tett jogszabályi rendelkezések Alaptörvénnyel való összhangját és nem állapított meg alaptörvényellenességet. A határozat indokolásának 168. pontjában az Alkotmánybíróság kifejtette ugyan a jogállamiságból eredő elvárásokkal kapcsolatos álláspontját, de emiatt mulasztásos alkotmányértésként nem állapított meg. Az alperes sem vitatta, hogy a jogalkotó az eltelt időben az AB határozatban említett kártalanításról nem rendelkezett. Az Abtv. 46.§ alapján a kártalanítás elmaradásával kapcsolatos mulasztásos alkotmányértésként megállapítására kizárólag az Alkotmánybíróság jogosult. Ilyen tartalmú alkotmánybírói döntés azonban nem született. Mindezért nem áll rendelkezésre olyan közjogi döntés, amely egyéb többlet tényállási elem esetén megalapozná az állam jogalkotással okozott kárért való felelősségét [EBD 2014.P.1.].

Minderre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a régi Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján – az indoklás részbeni kiegészítésével – helybenhagyta.

A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a felperes saját másodfokú perkölségét maga viseli. Köteles továbbá megfizetni a fellebbezési eljárás során is pernyertesnek bizonyult alperesnek a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a)-b) pont és (5) bekezdés alapján megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perkölségét [rég. Pp. 239.§ és 78.§ (1) bekezdés], valamint az állam javára a felperes részére engedélyezett személyes illeték-feljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési illetéket [1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 74.§ (3) bekezdés, 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdés és rég. Pp. 78.§ (1) bekezdés].

Budapest, 2018. november 29.

. Lukács Zsuzsanna s. k.
a tanács elnöke

dr. Kollár Zoltán s. k. előadó bíró

dr. Örkényi László s. k. bíró